

॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ इति शांतिः ० रा० नै० आरतः ० पंचविंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३५ ॥ ॥ ५२ ॥ किञ्चक्ष्यमिति ॥ १ ॥ ॥ ५३ ॥ कथंकेनमकारे
ण अन्मदनीयं किद्रव्यकंकर्तव्यमित्यर्थः ॥ ४ ॥ व्यासो विल्लरः ॥ ५ ॥ अनदेशो विशेषतोऽनुक्ते दोषे यत्र देशो तत्पराः जपादिपराः प्रायः बहुशः संति सोऽपि गंगादिवत्पावन इत्यर्थः यत्रोपाया इति पाठेऽप्य
होर्थः ॥ ६ ॥ तथा जपादिवत् पुण्यानि एतानि वक्ष्यमाणानि धरणीभृतः पर्वता ब्रह्मगिरिप्रभृतयः आदिपदास्तु बर्णत्मानादि अनादिष्टं प्रायश्चित्तं सामान्यमित्यर्थः ॥ ७ ॥ ॥ ८ ॥ गर्वेण युक्तो न भवेत् पूजानावगणये

जानतातु कृतं पापं गुरुसर्वं भवत्युत ॥ अज्ञानात्स्वल्पको दोषः प्रायश्चित्तं विधीयते ॥ ४५ ॥ शक्यते विधिना पापं यथोक्तेन व्यपोहितुं ॥ आस्तिकेऽश्रद्धाने च विधि
रेष विधीयते ॥ ४६ ॥ नास्तिकाऽश्रद्धानेऽप्युपप्लव्य कदाचन ॥ दंभेऽप्यप्रधानेषु विधिरप न दृश्यते ॥ ४७ ॥ शिष्टाचारश्च शिष्टश्च धर्मो धर्मभृतां वरः ॥ सेवितव्यो नर
व्याघ्रप्रेत्येह च सुखेषु ना ॥ ४८ ॥ सराजन्मोक्षसपापात्तेन पूर्णेन हेतुना ॥ प्राणार्थं वाधनेनैषामथवा चतुष्कर्मणा ॥ ४९ ॥ अथवा ते घृणाकाचिन्प्रायश्चित्तं चरि
ष्यसि ॥ मात्वेवानार्थजुष्टेन मन्युनानिधनं गमः ॥ ५० ॥ वैशंपायन उवाच एवमुक्तो भगवता धर्मराजोऽयुधिष्ठिरः ॥ चिंतयित्वा मुहुर्तेन प्रत्युवाच तपोध
नं ॥ ५१ ॥ इति श्रीमहाभारते शांतिपर्वणि राजधर्मोऽध्यायः ॥ ३५ ॥ युधिष्ठिर उवाच किं भक्ष्यं चाप्यभक्ष्यं च किंचिद
यंप्रशस्यते ॥ किंच पात्रमपात्रं वा तन्मे ब्रूहि पितामह ॥ १ ॥ व्यास उवाच अत्राप्युदाहरंतीमिति हासं पुरातनं ॥ सिद्धानां चैव संवादं मनोऽश्वैव प्रजापतेः
॥ २ ॥ ऋषयस्तु व्रतपराः समागम्य पुरा विभुं ॥ धर्मं प्रच्छुरासीनमादिकाले प्रजापतिं ॥ ३ ॥ कथमन्नं कथं पात्रं दानमध्ययनं तपः ॥ कार्याकार्यचयत्सर्वं शंसवै त्वं प्र
जापते ॥ ४ ॥ तैरेवमुक्तो भगवान्मनुः स्वायं भुवो ब्रवीत् ॥ शुश्रूषध्वं यथा वृत्तं धर्मव्याससमासतः ॥ ५ ॥ अनादेशे जपो होम उपवासस्तथैव च ॥ आत्मज्ञानं पुण्य
न धोयत्र प्रायश्चित्तपराः ॥ ६ ॥ अनादिष्टं तथैतानि पुण्यानि धरणीभृतः ॥ सुवर्णप्राशनमपिरत्नादिस्नानमेव च ॥ आदेव स्थानाभिगमनमाज्यप्राशनमेव च ॥ एता
नि मेऽर्थं पुरुषं कुर्वन्त्याशु न संशयः ॥ ८ ॥ न गर्वेण भवेत्प्राज्ञः कदाचिदपि मानवः ॥ दीर्घमायुरथेच्छन् हि त्रिरात्रं चोष्णपो भवेत् ॥ ९ ॥ अदत्तस्यानुपादानं दानम
ध्ययनं तपः ॥ अहिंसा सत्यमक्रोधइज्या धर्मस्य लक्षणं ॥ १० ॥ स एव धर्मः सोऽधर्मो हि साधर्मोऽधर्मावस्थिकः स्मृतः ॥ ११ ॥

त अवगणने तु त्रिरात्रं उष्णपो भवेदिति तत्कच्छं धर्मशास्त्रोक्तं कुर्यादित्यर्थः भवेदित्यत्र पिबेदिति पाठं प्रकल्प्य सुराभित्यध्याहृत्य सुरानं पिबेत् पाने तु उष्णपो भवेत्सुरामेवोष्णां कल्पापि बिदितिकेचित् ॥ ९ ॥ तप उपवा
सादि ॥ १० ॥ आदानं स्तेयं आवस्थिकः अवस्था विशेषे भवः प्राणायामादौ अघर्मस्यापि स्तेयादेर्धर्मत्वधर्मस्येत्येत्यर्थः ॥ ११ ॥